

ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ В УПРАВЛІННІ ВИРОБНИЧИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Анотація. Уточнено сутність поняття "логістична система" та обґрунтовано його роль як для підприємства, так і для держави в цілому. Розглянуто приклади використання та ефективного функціонування логістичних систем на виробничих підприємствах.

Аннотация. Уточнена сущность понятия "логистическая система" и обоснована его роль как для предприятия, так и для государства в целом. Рассмотрены примеры использования и эффективного функционирования логистических систем на производственных предприятиях.

Annotation. The essence of the "logistics system" concept is clarified and its role for the company and for the state as a whole is justified. The examples of usage and effective functioning of logistics systems at the production plants are studied.

Ключові слова: логістична система, управління, планування, виробниче підприємство.

Для багатьох підприємств управління засновано на особистому досвіді та інтуїції персоналу, що часто призводить до неузгодженості між постачаннями сировини, виробництвом і збутом, що збільшує собівартість виготовлення продукції. Тому як раніше, так і у сучасних умовах, управління та організація діяльності підприємств не можуть відбуватися без використання логістичного підходу. Особливого значення набуває створення систем, які дозволяють підвищити ефективність управління матеріальними потоками, що покращує всю діяльність підприємства.

Метою даної статті є дослідження терміна "логістична система", а також обґрунтування його значення для виробничого підприємства.

Об'єктом дослідження є процес використання та функціонування логістичних систем в управлінні виробничим підприємством.

Досить багато наукового матеріалу, присвяченого питанням використання логістичних систем на підприємстві, опубліковано як зарубіжними, так і українськими вченими.

Серед них можна виділити таких: Гаджинського А. М., Анікіну Б. А., Дж. Баурсокса, Киріченко О. А., Неруша Ю. М., Костоглодова Д. Д., Кальченко А. Г., Савіді І. І., Гарнавенко Д. С., М. Долішнього, А. Колобока, Є. Крикавського, В. Ніколайчука, М. Радіонова та ін.

Незважаючи на велику кількість досліджень і публікацій стосовно формування та використання логістичних систем в управлінні підприємством, ця тема є недостатньо дослідженою. Тому визначення місця логістичних систем в управлінні виробничим підприємством є досить актуальним.

Аналіз літератури щодо визначення поняття "логістична система" свідчить про наявність різних поглядів на це питання.

Так, на думку Гаджинського А. М., "логістична система – адаптивна система із зворотним зв'язком, що виконує ті або інші специфічні функції" [1, с. 87].

Киріченко О. А. вважає, що "логістична система – це організаційний механізм, що перетинає функціональні межі підрозділів підприємства (за допомогою гнучкої координації) і спрямовує їхні дії на досягнення мети логістики" [2, с.149].

Кальченко А. Г. розглядає логістичну систему як організаційно-господарський механізм управління матеріальними та інформаційними потоками" [3, с. 36].

Неруш Ю. М. характеризує логістичну систему як систему, що організовує вільний розподіл і обмін продукції таким чином, щоб забезпечувати оптимальне співвідношення попиту та пропозиції й оптимізує діяльність складових підсистем (одні підрозділи визначають необхідний обсяг продукції для безперервної роботи підприємства – постачання, інші – займаються розподілом продукції – збутом, треті – здійснюють просування продукції від постачальників до споживачів, четверті – збирають інформацію про постачальників, ринок та споживачів і т. д.) [4, с.15].

Костоглодов Д. Д., Савіді І. І. пропонують визначати логістичну систему як сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих учасників економічних потоків, що об'єднані єдністю цілей та економічних інтересів [5, с. 91].

На думку автора, поняття логістичної системи потребує уточнення. Таким чином, логістична система – це сукупність логістичних підсистем, які пов'язані між собою внутрішніми зв'язками, впорядкованими відповідно до виробничого підприємства та які функціонують для досягнення єдиної логістичної мети підприємства.

До основи формування логістичних систем на виробничому підприємстві покладені принципи системного підходу:

- послідовність просування по етапах створення системи;
- узгодження інформаційних, фінансових, ресурсних та інших характеристик проєктованих систем;
- відсутність конфліктів між цілями окремих підсистем і цілями всієї системи.

Еволюційні зміни у розвитку підприємств знайшли відображення у підходах до формування логістичних систем. Сьогодні існує декілька логістичних систем, які знайшли широке застосування у всьому світі.

До них відносяться:

1. MRP (Material Requirements Planning) – планування матеріальних потреб.
 2. MRP II (Manufacturing Resource Planning) – планування виробничих ресурсів.
 3. ERP (Enterprise Resource Planning) – планування ресурсів підприємства.
 4. ERP II (нова редакція концепції ERP, яка включає: ERP, CRM (Customer Relationships Management) – управління стосунками з клієнтами і SCM (Supply Chain Management) – управління ланцюгом постачань, раніше DRP (Distribution Resource Planning) – планування розподілу ресурсів).
 5. JIT (Just – in – time) – "точно в строк".
 6. Lean production – "струнке/худе" виробництво.
 7. Kanban – у перекладі з японської означає "картка".
- Кожна з наведених систем відноситься або до "штовхаючого" типу (Pull system), або до "тягнутого" (Push system) [1, с. 76; 2, с. 81].

В основу цих систем покладено розуміння того факту, що для будь-якого підприємства центральним є питання прибутковості у результаті найкращого задоволення потреб споживачів. Також кожна логістична система дозволяє раціонально та ефективно використовувати і керувати матеріальними та інформаційними потоками, забезпечувати краще обслуговування клієнтів, обирати найкращого постачальника і перевізника матеріальних ресурсів.

Підвищення ефективності та якості роботи логістичних систем багато в чому визначається впровадженням у логістику досягнень науково-технічного прогресу.

Інтенсивна розробка логістичних систем за кордоном почалася в 60-х роках. В Японії фірмою "Тойота" (Toyota Motor Company) була розроблена система JIT (Just – in – time – "Точно в строк"). У США зусиллями Д. Орлики з компанії IBM, консультантом О. Уайтом були сформульовані алгоритми планування потреб у матеріалах, відомі як MRP. В Ізраїлі розроблені методи OPT (оптимізована технологія виробництва). Їх поява була пов'язана з відсутністю інформаційного забезпечення, збалансованості закупівель, виробництва і збуту, грамотно побудованих взаємовідносин з постачальниками і споживачами та високоорганізованої праці персоналу.

Логістичні системи, які впроваджені в Україні на деяких виробничих підприємствах подані у таблиці.

Таблиця

Упровадження логістичних систем на виробничих підприємствах в Україні

Логістична система	Підприємство, на якому впроваджена система	Переваги системи
MRP II	ТМ Goodbaby	Скоротилися запаси, що дозволило економно використовувати складські приміщення
ERP	ВАТ "Азовмаш"	Знизилася дебіторська заборгованість; оптимізовані запаси матеріалів; підвищилася оперативність прийнятих управлінських рішень
	ПАТ "Запоріжтрансформатор"	Консолідували інформацію про контакти, контрагентів та історію їхніх взаємин; значно легше отримувати великі зведені дані зі звітів і прийняття управлінських рішень
	ПАТ "Фармак"	Підвищився рівень автоматизації бізнесу компанії; максимізована формалізація, оптимізація і стандартизація великої кількості ключових бізнес-процесів
	LEONI Wiring Systems UA GMBH (Україна, м. Стрий)	Отримана можливість скоротити час співробітників на розрахунок заробітної плати, а також складання регламентованої та внутрішньої звітності

На заводі LEONI Wiring Systems UA GMBH (Україна, м. Стрий) впроваджена система ERP. ERP – це інформаційна система для ідентифікації і планування всіх ресурсів підприємства, які необхідні для здійснення продажів, виробництва, закупівель і обліку в процесі виконання клієнтських замовлень. Є переваги цієї системи, але, на думку автора, оптимальним для цього підприємства було б створення комбінованої системи MRP II – KANBAN. У такій комбінованій системі MRP II використовують для планування і прогнозування попиту, збуту і закупівель, а KANBAN – для оперативного управління виробництвом. Також інтегровану систему іноді називають MRP III. А оскільки на цьому заводі є і закупівля, виробництво і збут, то впровадження комбінованої системи добре вплине на роботу заводу в цілому і значно спростить роботу з інформаційними ресурсами, що підвищить продуктивність праці, мінімізує витрати виробництва та обігу продукції, підвищить адаптивність фірми до мінливих умов і тим самим забезпечить їй конкурентні переваги і виживання в тривалій перспективі.

Для української дійсності головним зараз є необхідність впроваджувати такі логістичні системи, які були б максимально пристосовані до роботи даного підприємства і до процесів, що відбуваються в економіці. Адже організація ефективної логістичної системи є одним з істотних напрямів у конкурентній боротьбі, що дозволяє максимально наблизити продукцію підприємства до споживача за рахунок надання йому можливості отримання потрібного товару необхідної якості в потрібному місці, в потрібний час, в потрібній кількості і з мінімальними витратами.

Література: 1. Гаджинский А. М. Логистика : учебник для высших и средних специальных учебных заведений / Гаджинский А. М. – 20-е изд. – М., 2012. – 484 с. 2. Кириченко О. А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібн. / О. А. Кириченко – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання-Прес, 2002. – 384 с. 3. Кальченко А. Г. Логістика : навч. посібн. / А. Г. Кальченко, В. В. Кривещенко. – К. : КНЕУ, 2006. – 472 с. 4. Неруш Ю. М. Логистика : учебник для вузов / Ю. М. Неруш. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 520 с. 5. Костоглодов Д. Д. Маркетинг и логистика фирмы / Д. Д. Костоглодов, И. И. Савиди, В. Н. Стаханов. – М. : ПРИОР, 2000.– 128 с. 6. Алесинская Т. В. Основы логистики. Общие вопросы логистического управления / Т. В. Алесинская – Таганрог : Изд. ТРТУ, 2006. – 122 с.